

Coneguem-nos millor

Secció elaborada per la Secció de Dinamització del Servei de Normalització Lingüística

Llocs, fets i gent

Les danses rituals (III) En el número anterior us apropàrem al ball de les àguiles i sant Joan Pelós, una de les danses rituals de Mallorca. En aquest article volem donar-vos a conèixer els cavallets, dansaires que amb una figura de cavall passada pel cos —de manera que simulen cavalcadors— i amb una vestimenta de colors molt vistosos, solen recórrer els carrers cèntrics de la nostra geografia —o acompanyar les autoritats als oficis i participar-hi—, interpretant diversos balls i moviments coordinats, al ritme de la música de les xeremies, el flabiol i el tamborí o de la banda de música que els acompanya. En algunes poblacions també dansen acompanyats de dimonis.

La figura dels **cavallets** i les danses que executen arribaren a Mallorca procedents de Catalunya. Tot i que el seu origen és molt antic i difícil d'aclarir, apareix relacionat amb les batalles de moros i cristians que, durant el segle XV, tingueren lloc al territori de la península Ibèrica. Se sap que a Mallorca, al segle XV, hi hagué un entremès (peça teatral breu) amb cavallets i que l'Ajuntament de Palma disposava, l'any 1458, de caps de cavallets. La dansa dels cavallets, actualment, encara perdura a Artà, Felanitx i Pollença; s'ha recuperat a Lluçmajor i Palma, i s'ha creat de bell nou a Calvià.

Els cavallets **d'Artà** ballen per Sant Antoni de Pàdua, dia 13 de juny. A **Felanitx**, es poden veure ballar els cavallets els dies 19 i 20 de juny, per les festes de Santa Margalida i també per les de Sant Agustí (27 i 28 d'agost). A **Pollença**, ballen dia 20 de gener, festa de Sant Sebastià. Els cavallets de **Lluçmajor**, anomenats cavallets cotoners, ballen el 13 d'agost, dia de Santa Càndida, patrona del municipi. Els de **Palma** participen dia 24 de desembre en les matines de l'església de Sant Francesc i dia 31 en la festa de l'Estendard. Al municipi de **Calvià**, a Santa Ponça, dia 9 de setembre, durant la festa del Rei En Jaume —esdeveniment cultural i festiu en què es commemora l'aniversari del desembarcament de Jaume I a les

nostres costes el 1229— s'interpreta el ball dels cavallers, que representa la lluita entre el bàndol moro i el cristià.

El nombre de balladors varia d'un indret a l'altra. Els cavallets ballen en parella o en grups de quatre, sis o vuit, dirigits, en alguns municipis, per una dama. A **Pollença** executen la dansa una parella de joves, mentre que a **Felanitx** ho fan set balladors que tenen entre deu i tretze anys: sis nins que duen la figura d'un cavall de cartró a la cintura i una nina que fa de dama. A **Artà**, interpreten el ball deu dansaires —dos grups de cinc cavallets que escenifiquen simultàniament les mateixes danses—, mentre que a **Llucmajor** només dansa un grup de cinc cavallets, inclosa la dama. A **Calvià** sis figures, tres cristians i tres moros, interpreten el ball. A **Palma**, la dama presideix el ball de vuit cavallets.

Trencam tòpics

En l'article anterior us plantejàvem si convenia o no trencar alguns tòpics que presenten les danses tradicionals. En aquest article us proposam un altre tema de debat també relacionat amb les festes i les tradicions: tenint en compte l'evolució dels costums i les creences que experimenta la nostra societat, és convenient que una tradició nova o forana en desplaci una altra ja existent i pròpia o ens hem de convertir en guardians de les nostres celebracions? Quines conseqüències se'n poden derivar? S'han de recuperar més danses tradicionals pròpies? Sabem quin patrimoni de dansa tradicional tenim? S'ha de divulgar més? La polèmica torna a està servida.